

Образложење

Правни основ

Правни основ за доношење ове уредбе садржан је у одредби члана 41а став 2. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10 – исправка, 14/16 и 95/18-др.закон) којом је прописано да заштићено подручје I категорије проглашава Влада на предлог министарства надлежног за послове заштите животне средине.

Према члану 42. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – одлука УС, 72/12, 7/14 – одлука УС и 44/14) Влада уредбом подробније разрађује однос уређен законом, у складу са сврхом и циљем закона.

Одредбом члана 5а став 1. Закона о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 44/14, 14/15, 54/15, 96/15 – др. закон и 62/17), а у вези са чланом 13. став 6. Закона о изменама и допунама Закона о министарствима („Службени гласник РС”, број 62/17), прописано је да Министарство заштите животне средине, између осталог, обавља послове државне управе који се односе на заштиту природе.

Разлози за доношење уредбе

Проглашењем заштите Предела изузетних одлика „Културни предео Тршић-Троноша” обезбеђује се очување непокретних културних добара, природних вредности, специфичне конфигурације терена и регионална различитост карактера предела.

Основне створене вредности заштићеног подручја, чине знаменито место „Спомен кућа Вука Стефановића Караџића” са заштићеном околином, као непокретно културно добро од изузетног значаја, као и Споменик културе од великог значаја „Манастир Троноша”, а као нематеријално културно наслеђе се одражава кроз разне културне и уметничке манифестације, Вуков сабор као најстарија културна манифестација у Србији и ратарске свеће као јединствен и веома стар верски обичај се налазе на Листи нематеријалног културног наслеђа.

Карактеристично за ово подручје су очувани комплекси аутохтоних ксеротермофилних сладуново-церових и других типова шума, ксеромезофилних китњакових и грабових, као и мезофилних букових шума. На подручју Предела изузетних одлика „Културни предео Тршић-Троноша” евидентирано је 145 заштићених дивљих врста биљака и животиња, 83 су заштићене, а 62 врсте припадају категорији строго заштићених (зеленика или божиковина (*Ilex aquifolium*. L.), многе лековите биљке). Приобални појас водотокова је станиште водоземаца и гмизаваца, где је детерминисано 11 заштићених врста, међу којима је 8 строго заштићених. Од утврђене фауне птица, средњи детлић (*Dendrocopos medius*), руси сврчак (*Lanius collurio*) и виноградска стрнадица (*Emberiza hortulana*), су строго заштићене врсте од међународног значаја за заштиту. Диверзитет фауне сисара подручја Тршић-Троноша може се окарактерисати као умерено висок и представљен је са 52 врсте. Фауна слепих мишева представљена је са 18 строго заштићених врста.

Сагласно Закону о заштити природе на основу изнетих природних вредности, значаја и вредновања Културног предела Тршић-Троноша, као и на научној и стручној основи изнетој у Студији, стекли су се услови за заштиту овог природног добра.

Завод за заштиту природе Србије, Београд, сходно одредбама члана 42. Закона о заштити природе, припремио је и доставио Министарству заштите животне средине Студију заштите Предела изузетних одлика „Културни предео Тршић-Троноша”, као

стручно-документациону основу за израду акта о проглашењу заштићеног подручја. Оценивши да су налази Завода стручно оправдани и целисходни, а предлози правно основани, Министарство је у складу са одредбама члана 43. Закона о заштити природе обавестило јавност о Предлогу уредбе о проглашењу Предела изузетних одлика „Културни предео Тршић-Троноша”, односно обезбедило јавни увид и организовало јавну расправу за наведену документацију. У току јавног увида и јавне расправе није било примедби.

С обзиром на то да је спроведен поступак јавног увида и јавне расправе, као и да су заштићена подручја добра од општег интереса, сматрамо целисходним да се покрене процедура доношења ове уредбе, која у складу са Пословником Владе, започиње достављањем текста Предлога уредбе на мишљење надлежним министарствима.

Објашњење решења предложених уредбом

У члану 1. утврђују се генерални положај и одлике, категорија, врста и назив заштићеног подручја.

У члану 2. утврђују се основне вредности подручја и циљеви заштите.

У члану 3. утврђују се положај и површина подручја у односу на територијално-административну поделу.

У члану 4. утврђује се концепт заштитних режима и начин њихове примене, у складу са чл. 18, 35, 71-82 и 97-100. Закона о заштити природе.

У члану 5. утврђују се површине и локалитети са режимима заштите II и III степена.

У чл. 6. и 7. утврђују се радови и активности који су забрањени, ограничени односно дозвољени на површинама на којима је прописан режим заштите II и III степена.

У члану 8. одређује се управљач заштићеног подручја и утврђују његова основна овлашћења и обавезе. За управљача се предлаже Центар за културу „Вук Караџић”, Лозница. Министарство је утврдило да предложени управљач у потпуности испуњава прописане услове за управљача заштићеног подручја, располаже респективним искуствима на пословима очувања и презентације природних вредности и стално је присутно на заштићеном подручју и његовој околини.

У члану 9. утврђена је обавеза управљача да у року од 10 месеци донесе план управљања за период од 10 година, наведена су министарства од којих се прибавља мишљење у поступку давања сагласности и одређен је оквирни садржај годишњег програма на основу кога управљач обавља послове у времену до доношења плана управљања.

У члану 10. утврђен је рок од 6 месеци за доношење правилника о унутрашњем реду и чуварској служби.

У члану 11. утврђен је рок од годину дана за обележавање заштићеног подручја и рок од 12 месеци за идентификацију граница на терену, ортофото карти и катастарском плану, што ће управљач урадити у сарадњи са Републичким геодетским заводом и Покрајинским заводом за заштиту природе. Предвиђено је да на операт, односно записник о утврђивању граница сагласност даје министарство надлежно за послове просторног планирања, као и меродавност тако утврђених граница и површина у свим стварима које се тичу спровођења уредбе.

У члану 12. утврђује се обавеза управљача да заснује дигиталну базу података, односно географски информациони систем о природним и створеним вредностима, активностима и непокретностима као кључном алату за планирање и праћење послова управљања и промена на заштићеном подручју.

У члану 13. утврђује се обавеза управљача да у складу са законом који дефинише накнаде за коришћење јавних добара донесе одговарајући акт.

У члану 14. дефинисано је да се забране и ограничења прописана овом уредбом, не односе на војне објекте и комплексе, као и активности које Војска Србије изводи или ће изводити за потребе одбране Републике Србије.

У члану 15. наводе се основни извори средстава за финансирање заштићеног подручја односно плана управљања, сходно члану 69. Закона о заштити природе.

У члану 16. утврђује се обавеза усаглашавања планова, програма и основа са уредбом и планом управљања.

У члану 17. прописано је да ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Анализа ефеката уредбе

Доношењем уредбе остварује се низ позитивних ефеката у домену циљева утврђених Просторним планом Републике Србије, стратешким документима у области заштите природе, животне средине и одрживог развоја и међународним уговорима и програмима, а пре свега повећање површине заштићених подручја и заштита биодиверзитета и геодиверзитета, посебно еколошки значајних подручја.

Концепт заштите предела исказан је кроз режиме заштите и нема изразито конзервационистички приступ. Посета је могућа у свим деловима предела изузетних одлика. Уведене забране нису у конфликту са егзистенцијалним потребама локалног становништва, у погледу коришћења земљишта и других непокретности и изградње објеката. Такође, не постоји конфликт ни са значајним привредним пројектима и програмима развоја. Уредба треба да подстакне и омогући веће интересовање за научно-истраживачки и образовни рад и посету из рекреативних и општекултурних разлога.

Финансијска средства потребна за спровођење уредбе

Средства потребна за спровођење ове уредбе у 2019. години обезбеђена су Законом о буџету Републике Србије за 2019. годину („Службени гласник РС”, број 95/18) у износу од 1.000.000,00 динара на Разделу 25 – Министарство заштите животне средине (у даљем тексту: Министарство), Глава 25.0 – Министарство заштите животне средине, Програм 0405 – Заштита природе и климатске промене, Функција 560 – Заштита животне средине неklasификована на другом месту, Програмска активност 0002 – Подстицаји за програме управљања заштићеним природним добрима од националног интереса, Економска класификација 451 – Субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама обезбеђена су средства са спровођење овог акта.

У 2020. и 2021. години финансијска средства биће планирана у оквиру лимита на разделу министарства надлежног за послове заштите животне средине који ће бити одређени од стране Министарства финансија у складу са билансним могућностима.